

Vallin työ lähti epätsekkästä auttamistahdosta

Minulta sosiaalineuvos Aira Heinäseltä, joka toimin Vanhus- ja lähimmäispalvelun liiton sihteerinä eli toiminnanjohtajana oman toimeni ohella Ensikotien liitossa vuodet 1972-1982, pyydettiin 50-luvun muisteloita. Tämä liittyy Vallin 65-vuotisjuhlavuoteen, jota vietetään tänä vuonna.

50-luvulla olin kaksikymppinen opiskelija, valmistuin yhteiskuntatieteiden maisteriksi, avioiduin ja minut kutsuttiin 1955 Työväen Urheiluliiton naisten toiminnanohjaajaksi. Olin sitä viiden vuoden ajan, työpaikkana HTY:n talo eli Bygga, jossa tapasin sos.dem. ja ammattiyhdistysnaisia ja teimme monenlaista toisiamme tukevaa yhteistyötä.

Haluaisin muistella näitä keski-ikäisiä naisia, joista useat olivat kansanedustajia ja kunnallisissa elimissä vaikuttavia toimihenkilöitä. He osasivat paljon; esimerkiksi rakensivat hotellin ja rantaravintola Ursulan. He vaikuttivat nimenomaan lainsäädäntöön (1952 vanhuusavustuslaki ja 1956 tasa-arvoinen kansaneläkelaki). Tyylikkäättä, sirosäärisiä. Ierihattuisia, huoliteltuja, viehättäviä ja aikaansaavia kaikki tyynni. Ministeri- ja maaherra-ainesta.

Käpyrinne valmistui

Suuri Miina Sillanpää kuoli huhtikuussa 1952, niihin aikoihin valmistui Käpyrinne. Ensikotien liitto oli perustettu 1945 Miinan puheenjohtajuudella, jota Martta Salmela-Järvinen jatkoi, 1951 perustettiin Äitien Lomahuolto jo kauan toimineiden lomakotiyhdistysten keskusjärjestöksi toiminnanjohtajanaan Martan tytär Irja Salmela sekä vuonna 1953 Koteja Vanhuksille vanhainkotien (silloin 7 kpl) keskusjärjestöksi Ida Aalle-Teljon puheenjohtajalla, jota Martta jatkoi vuodesta 1954 vuoteen 1974 saakka.

Kaikissa näissä keskusliitoissa olivat sos.dem. naiset toimeenpanijoina ja jäsenistönä. Oli siinä sutinaa 50-luvulle! On otettava huomioon, että puolue hajosi – vaikeat ajat koittivat vuoden 1954 jälkeen. Sosiaalijärjestöt pysyivät kutakuinkin skogilaisjohtoisina naiskansanedustajien ohjauksessa, kentällä ja käytännön toimissa selvittiin kohtalaisen sopuisasti ja avuntarvitsijoita epäpoliittisesti palvellen.

Avustuksia Raha-automaattiyhdistykseltä

Vuonna 1938 perustettu järjestöjen varainhankintasampo Raha-automaattiyhdistys jakoi jo avustuksia, myös vanhustenhuolto pääsi osalliseksi. Koteja Vanhuksille sai avustusta ensi kerran 1961 – mutta se on jo 60-luvun muisteluihin kuuluva.

50-luvulla tehtiin lukuisia painotuotteita ja filmejä, nytkin on netissä katsottavissa ensikotien, lomakotien ja Koteja Vanhuksille-liiton vanhainkotien toimintaa kuvaava 7 min. Allotria-katsaus ”Kehdosta keinutuoliin”. Kansanedustajanaisten lisäksi mukana tiedottamassa olivat lukuisat toimittajanaiset, omia sos.dem. lehtiäkin kun oli käytettävissä.

Samoin tukea saatiin tarvittaessa omalta pankilta, vakuutuslaitokselta, työväen sivistysliitolta ja muilta kulttuurisilta sisarjärjestöiltä.

Epätsekkäs auttamistahto

Haluaisin erityisesti muistella Martta Salmela-Järvistä, joka ansaitsi huomattavasti enemmän esittelyä ja arvontaa. Hänen viisautensa ja avarakatseisuutensa oli ylittämätön. Näin ja koin sen läheltä monina vuosina. Kerran tein Käpyrinteen johtokunnalle esityksen vapaaehtoisuuttaan pystytyksestä Käpyrinteen pihamaalle nimenomaan Ida Aalle-Teljon ja Martta Salmela-Järvisen kunniaksi. Hanke ei silloin ottanut tulta.

Nyt kun me Käpyrinteen vapaaehtoistoimijat keksimme aloittaa tämän yhdistyksen 80. toimintavuoden teemalla ”Reilu vapaaehtoistoiminta”, jonka tulisi erottautua hyväntekeväisyyskäsitteestä, havaitsin Martan jo aikoja sitten käyttäneen käsitettä ”epäitsekkäisauttamistahto”. Sen tulisi velvoittaa meitä yhteisissä puuhissamme.

Tänä nopeiden muutosten aikana monia instansseja ja toimia on lopetettu, poistettu ja korvattu jollakin aivan muulla. On alistuttava milloin mihinkin tehostamisverukkeeseen. Mutta havaitsemme näiden 50-luvun sosiaalipalveluliittojemme elävän edelleen – tarpeellisina ja kehityskykyisinä. Siihen nuo 50-luvun naispioneerit tähtäsivätkin. Bravo!

Eläköön 65 –vuotias Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto eli Valli ry johtoineen ja toimijoineen! Kyllä se siitä, sanoi presidenttikin.

Aira Heinänen